

LA POSADA EN MARXA DE LA TVV, CLAU DE LA INDÚSTRIA ÀUDIO-VISUAL VALENCIANA

Estudis de so i doblatge, a l'espera de la TVV

Al reclam del naixement de la TVV han aparegut empreses de so i doblatge que esperen viure una edat d'or. No obstant, i fins ara, les expectatives no es compleixen. Tots esperen que la gallina dels ous d'or acabe de definir-se.

Esther Roig

Mentre el Consell Assessor i el director de TVV es reuneixen per donar una resposta al què, com i quan serà l'emissió autonòmica, els estudis de so i doblatge del país es dediquen a la producció en castellà per poder sobreviure. Actualment, els que es mantenen a l'espera de la gallina que pondrà els ous d'or, fan treballs per al Canal 10, de vegades també, per a televisions sud-americanes. Tots van començar un dia, no fa massa, per cobrir l'oferta de la televisió valenciana. Ningú no s'esperava que tardaren tant a definir-se; si ho hagueren sabut, tots coincideixen a afirmar que «haurien muntat els estudis més tard».

Tabalet, Video Uno i Balí Estudis, de la Vall d'Uixó, són algunes de les empreses més antigues; d'altres més recents col·laboren a crear aquesta infraestructura de locutors, actors, tècnics, etc., necessària en un mercat que han tingut d'anar a buscar fora de València. «Actualment l'oferta que hi ha és nul·la — explica Lluís Miquel, director d'Estudis Tabalet—, no hi ha un mercat de producció en valencià. Nosaltres estem a l'espera de doblar una sèrie de dibuixos animats, però la Direcció General de Mitjans de Comunicació de la Generalitat no té encara el material a doblar. El 95 per cent del que doblem en

«L'oferta actual és nul·la, no hi ha un mercat de producció en valencià».

aquests moments és en castellà. És cert que hem doblat ja vuit films per a la TVV, a banda de curts-metratges i algun que altre documental, però això al llarg de quatre anys no és res i la televisió menja molt. Això vol dir que quan es pose a funcionar la màquina segurament es multiplicarà el nombre d'estudis i la demanda pot disparar-se d'una forma abismal. Però mentre arriba tot això, la TVV no ha fet res per mantenir la iniciativa privada, que ha hagut de conquistar mercats estrangers per poder seguir».

Segons Vicent Orengo, de Somàgic, una altra de les empreses de so i doblatge, la Direcció General de Mitjans de Comunicació de la Generalitat els va assegurar el 1987 que de seguida tindrien treball si es decidien a muntar l'empresa. «El juny de l'any passat ens posàrem en contacte amb Maria Garcia Lliberós, directora aleshores de Mitjans de Comunicació, i es va mostrar

molt interessada perquè muntàrem un estudi de doblatge en valencià. De seguida ens va donar faena, doblar nou contes de deu minuts cadascun que es deien *Contes de la serp emplomallada*. Aquest ha estat l'únic treball que hem fet en valencià, actualment la producció és en castellà. Per la seua banda, la iniciativa privada ha fet estudis i propostes per treballar en un mercat autonòmic, ara esperem a veure què passa. Ens hem gastat molts diners muntant els estudis perquè pensàvem que les coses anirien molt més de pressa».

A veure què passa

Tots els directors d'estudis de so i doblatge que hi ha al País Valencià coincideixen a afirmar que esperen a veure què passa. En opinió d'Enric Riera, de Video Uno, el futur hauria d'estar bé, amb treball per a tots, com ha passat a Catalunya amb TV3.

«Això significaria que estem treballant per una normalització lingüística, que és el que tots estem esperant i que és la clau de la TVV». En opinió de Lluís Miquel, d'Estudis Tabalet, SA, tot de-

RAFA GIL

pendrà de la política que porten a la televisió valenciana, «jo espere doblar moltes coses en català, però de moment no sabem què passarà, ningú no s'ha posat en contacte amb nosaltres per dir-nos, almenys, quin tipus de llengua estàndard s'utilitzarà. La veritat, és tota una incògnita saber com es presentarà d'ara endavant el mercat local. Seria lògic que molt bé, però fins que la TVV no es definesca políticament i un dels responsables de doblatge diga res, parlar de projectes i d'objectius és un poc ximple. Tot està en funció del que serà la TVV».

Quant costa un estudi

Actualment hi ha al País Valencià prop de 12 estudis de doblatge al català. Cada un d'ells costa entre 20 i 40 milions de pessetes, el material que s'utilitza és bàsicament estranger i costa car. Segons Vicent Orengo, de Somàgic, «moltes empreses han passat per moments difícils esperant que la TVV els donara material per doblar al català, fins i tot algunes s'han arruïnat.

La veritat és que si ho haguérem sabut abans, la majoria els hauríem muntat més tard. Clar que ningú no s'esperava que començaren tan tard; el més lògic és que abans de començar a emetre tingueren tot un gran arxiu de pel·lícules, documentals, etc., doblats al va-

RAFA GIL

«Tot està en funció del que serà la TVV».

lencià. Supose que la Direcció General de Mitjans de Comunicació no deu tenir molt de material, almenys no tant com el necessari per donar de menjar a la màquina quan es pose en funcionament. El més segur és que d'ací a uns mesos les coses es dispararan».

Per a la majoria d'estudis de so i doblatge mantenir-se fins avui ha estat molt difícil, entrar en el mercat privat de Madrid és quasi impossible i la TVE utilitza un sistema més car i desfasat (Polzada B-Pal que costa uns 14 mi-

lions). Molts d'ells han hagut de treballar en castellà per no tancar les portes i s'ha muntat tota una infraestructura que comença a consolidar-se, com per exemple, un grup cada vegada més nombrós d'actors que s'estan formant en aquests estudis. La idea original era treballar en català per a la TVV, però esperant s'han passat al Canal 10. Tot i això, les expectatives són esperançadores. La TVV serà la gallina dels ous d'or, però passa que encara no ha començat a pondre'ls. □